

Dirigerar i Guds tjänst

Organisten Mila Thoors vill visa på Gud genom musiken

Tema: Färdplan för klimatet

Svenska kyrkans klimatarbete går vidare i etapp två. Teologi och teknik ska ta Strängnäs stift närmare målet.

Kyrkan som smörjmedel

Genom Motorer och käk har Turinge-Taxinge församling lyft fram de motorburna ungdomarna.

Kaplan för stiftet

Lars Adolfsson vill att alla ska känna sig hemma i Strängnäs domkyrka.

TILLSAMMANS FÖR VÄRLDENS BARN

FOTO: JOSEFIN CASTERD/IKON

Fatma är 8 år. Hon är nästan blind, har nedsatt hörsel och kan inte gå. Men tack vare en rullstol och anpassad skolgång kan hon gå i skolan varje dag.

Världens Barn är en insamlingskampanj för alla barns rätt till hälsa, skola och trygghet. Varje år engagerar sig tusentals människor för att samla in pengar. En del av pengarna från kampanjen går till Act Svenska kyrkans arbete för barn med funktionsnedsättningar i flyktinglägren i Dadaab, Kenya.

Var med du också!

svenskakyrkan.se/act/varldens-barn

INSAMLINGEN

VärldensBarn
Radiohjälpen 90 1950-6

act
Svenska kyrkan

STRÄNGNÄS STIFTSTIDNING

Portalen utkommer med 4 nummer per år och skickas till anställda och förtroendevalda i Strängnäs stift.

Upplaga: 3 600 exemplar
Utgivningsstiftelsen i Strängnäs stift.

ANSVARIG UTGIVARE

Jimmy Åkerfeldt

REDAKTÖR

Marlene W Antonson
Strängnäs stift
0152-234 70

GRAFISK FORM

Linn Forsdahl
Strängnäs stift
0152-234 71

REDAKTIONSRÅD

Pia Andersson
Marlene W Antonson
Hanna Eliasson
Helena Inghammar
Agneta Larsson
Tobias Lundmark
Simon Tjärnén
Katarina Wänblom

KONTAKT

Portalen, Marlene W Antonson
Box 84
645 22 Strängnäs
strangnas.portalen@svenskakyrkan.se
0152-234 00

HEMSIDA

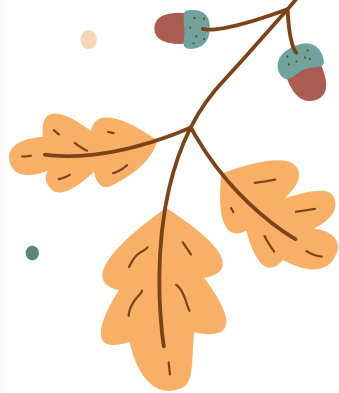
svenskakyrkan.se/strangnasstift

ADRESSREGISTER

Portalen skickas till anställda och förtroendevalda som finns inlagda i Kyrksam. Adressändringar görs av respektive församling.

OMSLAG

Mila Thoors, Eskilstuna
Foto: Mattias Pettersson

I bruna lövens tid...

Hösten är tiden då växtligheten går ner i vila för att hämta kraft och komma ny frampå vårkanten. På Portalen är det tvärtom, här kommer nytt liv i form av stiftets nya kommunikatör Linn Forsdahl (välkommen säger Marlene). Mycket växtlighet och natur är det i det här numret som har fokus på Svenska kyrkans Färdplan för klimatet. En utmaning som kräver att vi håller huvudet kallt och hjärtat varmt. Precis som när man redigerar tidning ;)

MARLENE OCH LINN

Tiden är inne för ett kristet perspektiv

VI som läser tidningen Portalen är främst förtroendevalda och anställda. De flesta som bygger församling är inte det. Vi har däremot nyckelfunktioner när det gäller att vara dörröppnare och möjliggörare för andra att ta ett aktivt ansvar i kyrkan.

DET är tid för kraftsamling. För trygghet, fred och för alla människors värde. För en hållbar livsstil som värnar både klimat och vårt andliga välbefinnande. En kristen tro ger kompletterande perspektiv i en snabb samhällsutveckling. En världsvid kyrka utmanar en splittrad värld. Jag läser att det finns ett ökat intresse för Hemvärnet och jag tänker att det också är rätt tid för kyrkan. Vi är de som nu måste säga att det finns uppgifter för fler.

JIMMY ÅKERFELDT, STIFTS DIREKTOR

Tips

Anna-Maija tipsar om bra läsning ...

STORA VINSTER MED ÅTERBRUKADE MÖBLER. Ett intressant projekt om ett mer cirkulärt möbelflöde. Gå med i pilotprojektet!

HÄR ODLAS ALTARBLOMMOR. Till Frustuna församlings trädgård hittar både barn och vuxna. En plats för inte bara glädje och sorg, utan även för hållbarhet och solidaritet.

MOTORER OCH KÄK. EPA-traktorer – från för mycket rännande i byn till en självklar del av församlingens ungdomsverksamhet. En fantastisk berättelse om förståelse och engagemang, ideella och församlingsbor.

Anna-Maija Junnila är kursadministratör och ansvarar bland annat för stiftets nyhetsbrev.

Innehåll

4-5. Sagt vid kyrkkaffet.

6-10. Stifta bekantskap med Mila Thoors, försteorganist i Eskilstuna pastorat

11. Boktips för hösten.

12. Stiftet runt.

13. Följ med och be.

14-19. Tema: Svenska kyrkans färdplan för klimatet, etapp två.

20-22. Fördjupningstext av Helena Inghammar.

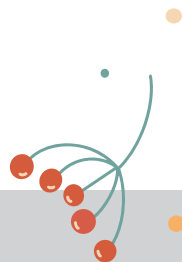
23. Sagt vid kyrkkaffet.

24-25. Så funkar det – Motorer och käk.

26. Nyfiken på Lars Adolfsson, ny kaplan i Strängnäs domkyrka.

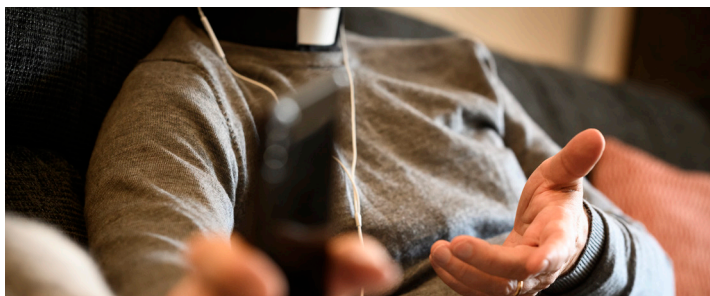
27. Kurser och utbildningar.

28. Biskop Johan skriver.

Sökes:

Fler jourhavande präster

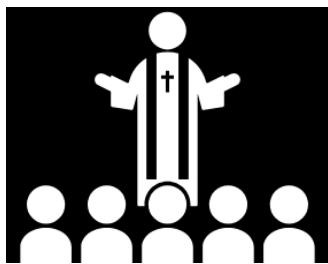
Jourhavande präst som nås via 112 är ett viktigt uppdrag som Svenska kyrkan har i Sverige. Vi finns tillgängliga under den tid på dygnet när många andra verksamheter är stängda.

NU vill Strängnäs stift skriva avtal med pastorat och församlingar i stiftet gällande Jourhavande präst. Vi riktar oss till er som kan avvara en präst för uppdraget på ett antal procent. I tjänsten ingår att besvara telefon, chatt eller brev samt ingå i grupphandledning med övriga kollegor inom samma uppdrag.

LOUISE LINDER, STIFTSPROST

Vill ni hjälpa till med Jourhavande präst, kontakta Louise Linder:

Tel: 0152-23458 eller e-post: louise.linder@svenskakyrkan.se.

Funkis i Örebro

SVENSKA kyrkan i Örebro ingår i ett ekumeniskt samarbete med arbetsnamnet "Örebro kyrkfun-kis". Målet är att tydligare visa alla träffar för och med personer med funktionsvariationer i Örebros kyrkor. Ett exempel på arbetet med att öka tillgäng-ligheten är att Svenska kyrkan i Adolfsberg har börjat använda pictogram i gudstjänsternas programblad.

Så fungerar Jourhavande präst

TELEFONJOREN är bemannad varje natt kl. 21-06 av präster i samtliga stift. Man ringer via 112 där man kan be att få bli kopplad till Jourhavande präst.

En chatt är öppen alla kvällar kl. 20-24.

Mejlsvar fås inom 24 timmar. Innehållet i de digitala breven, och i svaren, krypteras och försvinner efter 15 dagar eller när användaren tar bort dem.

Chatten och mejlfunktionen nås via www.svenskakyrkan.se/jourhavandeprast.

36

... procent av Sveriges befolkning besökte en kyrkogård under allhelgona-helgen 2019 enligt nationell nivåns senaste enkät.

” Jag försöker skapa **goda vanor**... ha några tillfällen om dagen för samlad bön. Men rätt mycket är **bön i steget**.”

**ÄRKEBISKOP MARTIN MODÉUS I
PODDEN DAGENS MÄNNISKA**

Dela din berättelse

— 150 ÅR AV INTERNATIONELLT ENGAGEMANG —

Nästa år är det 150 år sedan ACT Svenska kyrkan, tidigare Svenska kyrkans mission bildades.

Dela med dig av ditt missionsminne.

Den 3 november 1874 bildades Svenska kyrkans mission (SKM) med uppdraget att dela tro och liv samt stå på de utsattas sida runt om i världen. Ett uppdrag som förvaltas än i dag.

150 års-jubileet kommer att firas stort och brett – och ACT inbjuder fler att vara med! Jubileet når sin höjdpunkt på Göra skillnad-dagarna 12-13 oktober 2024 på Uppsala

Konsert & Kongress.

Redan nu önskar ACT få tillgång till minnen och berättelser från er. Vad minns du av det internationella engagemanget i Svenska kyrkan? Kanske ett minne från någon lyckad insamlingsaktivitet, ett internationellt besök, en härlig sammankomst med syföreningen eller kanske från en resa till ett projekt?

Berätta gärna i text eller video och skicka till: givarservice@svenskakyrkan.se.

Snart är det jul igen...

STIFTSGÅRDEN Stjärnholm öppnar nu anmälan till årets julfirande 23-25 december. Julgemenskapen erbjuder såväl pyssel och julmat som gudstjänst och vinterpromenader – och Kalle Anka för den som önskar. Sista anmälningsdag är 20/11 via www.stjarnholm.se. Boka själv eller tipsa någon som du tror skulle vilja vara med!

Nya på stiftskansliet *Välkomna!*

Björn Eek, handläggare på Prästlö-netillgångar i Strängnäs stift med fokus på skog.

Linn Forsdahl, kommunikatör med särskilt fokus på Teams och Kornet.

SOLIGT, SNACKIGT, SALIGT! Så skulle man kunna sammanfatta stiftsfesten 2023. Dagen bjöd bland annat på seminarier, workshops, pyssel och lego, orgelkonsert, psalmsång och mässa. Vi möts igen på nästa stiftsfest!

Existentiellt stödkafé

I höst startar Eskilstuna pastorat ett stödkafé för den som tyngs av existentiella tankar kring livet.

Pia Wikström, diakon i Tuna församling i Eskilstuna, och Magnus Werner, som är bipolär och levt med suicidalitet som en ständigt närvarande kompanjon, erbjuder gemenskap, stöd och en livlina att hugga tag i när livet känns meningslöst.

– Det är aldrig för sent att må bättre, säger Magnus Werner till Eskilstuna Kuriren, som en bra bit in i vuxenlivet hittat verktygen för ett "jåkligt bra liv även utan att vara frisk och lycklig".

– Här har vi inga köer, inga journaler och man behöver inte ens vara medlem i Svenska kyrkan, säger Pia Wikström.

Även anhöriga till någon som kämpar med suicidalitet är välkomna.

Platsen blir brasrummet i Fors församlingshem: 2/10, 6/11 och 4/12.

Ny bordskalender

– **DET** finns en glädje i att känna att man hör till en skara operfekta, sköna människor och att vi tillsammans utgör en välvillig, godhjärtad mänsklighet som försöker få ihop våra liv, samtidigt som vi försöker göra världen lite varmare, lite vackrare och dessutom hyfsat rimlig att leva i, säger Royne Mercurio om den nya bordskalendern från Herregud & Co. Royne startade Herregud & Co 2013 och idag har kontot nästan 200 000 följare på Instagram respektive Facebook. Bordskalendern hittar du på Libris förlag.

Säkert 1, 2, 3

- En digital utbildning för anställda och förtroendevalda ska minska riskerna kopplat till klimatförändringar. Efter genomgången utbildning finns det möjlighet att i samarbete med SMHI screena sina kyrkor och byggnader för att undvika framtida problem kopplade till ett mer extremt klimat.

- Ny digital kurs om informationssäkerhet för att höja medvetenheten och bli bättre på att upptäcka digitala hot. Kursen är uppdelad i nio tillfällen på vardera 2–6 minuter. Du hittar mer information på Kornet.

- Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, MSB, har i samarbete med Myndigheten för stöd till trossamfund, SST, och Polismyndigheten tagit fram en vägledning för hur trossamfund kan arbeta mer med säkerhet, vägledningen finns på Kornet och MSB:s hemsida.

Hallå där

Klimatambassadörer

SVENSKA kyrkan har fått 30 nya klimatambassadörer. Syftet är att skapa en plattform för klimatengagerade, stärka Act Svenska kyrkans arbete för internationell klimaträttvisa samt ta fram en strategi för hur Svenska kyrkans interna klimatomställning kan accelerera. Tre av ambassadörerna hör hemma i Strängnäs stift.

– **JAG** har en önskan att bidra med det teologiska perspektivet i klimatarbetet. Det är viktigt med källsortering, ekologiskt kaffe och annat men det teologiska måste också lyftas och då blir det här en bra början på det arbetet.

Gunilla Thelin,
kyrkoherde i Bettna församling

– **SVENSKA** kyrkan på nationell nivå är väldigt ambitiös. Nu gäller det att få ut detta till alla församlingar och även kroka arm med andra aktörer. Det här är vår tids viktigaste fråga och det känns rimligt att Svenska kyrkan ska gå i bräsch för att värna Guds gröna natur.

Helena Isaksson,
ideell i Turinge-Taxinge församling

– **JAG** hoppas på att få och ge inspiration och dela med mig av det vi hittills gjort på kyrkogården. Till exempel använder vi överskottsvärme från krematorier och vi har nyligen lagt gröna sedumtak med succulenta växter. Jag tror att vi kan sprida det vi gjort till fler verksamheter."

Malin Lundell,
kyrkogårdschef i Eskilstuna pastorat

Förr mässade prästen, nu messar församlingen.

A portrait of a woman with short, dark hair with a vibrant magenta/purple tint, styled upwards. She is wearing a dark, possibly black, blazer and has a gentle smile. She is positioned in front of a large, ornate wooden organ. The organ's pipes and keys are visible on the left side of the frame. The background is softly blurred, showing more of the organ and some greenery.

Orgelmusiken
visade Mila

Guds
storhet

För Mila Thoors är inget omöjligt och inga hinder oöverstigliga. Som försteorganist vill hon öka kontaktytorna mellan kyrkan och samhället, med musiken som brobyggare.

Vi träffade en tidskonstnär för samtal om saknaden efter föräldrarna i Ryssland, om hur visionerna tog henne till Eskilstuna och om Bachs orgelmusik som blev hennes väg in i kyrkan och andligheten.

TEXT: KRISTIN EKBERG FOTO: MATTIAS PETTERSSON

JAG SMÅSPRINGER bakom Mila Thoors in i Kloster kyrka i Eskilstuna och försöker anteckna samtidigt som hon pratar. Det går fort. Hon berättar om sina studier samtidigt som hon startar kaffebyggaren, tar upp en termos med hemmagjort myntate ur ryggsäcken och småpratar med en sommarvikarierande vaktmästare.

Jag vet inte om Mila Thoors har en enda minuts rast i sitt dagliga schema. Hon verkar fylla livet. I första hand med arbetet som organist. I andra hand utbildningar i musik. När det inte är musik så är det grödor, och blir det någon tid över kör hon buss för att slappa av.

Men huvudsakligen är det musiken som upptar hennes tid och engagemang. På ett eller annat sätt har hon studerat musik i 20 år, och samlat ihop över 1 000 svenska högskolepoäng i ämnet.

– Jag kom till Sverige från Ryssland 2002, när min dåvarande man skulle forska på Chalmers i Göteborg. Vid den tiden utbildade jag mig till konsertpianist, kamarmusiker och pianolärare i Ryssland och kunde vara gäststudent i Sverige under ett år. Då passade jag på att ta en extrakurs i orgelspel.

PÅ KURSEN fick hon i uppgift att öva in Bachs verk "Åtta små preludier och fugor" och det var i de intensiva övningarna hennes tro fann henne. Hon beskriver det som att hon kunde se Guds storhet genom musiken:

– Jag insåg att orgelmusik är en del av

Guds kraft; något stort, starkt och övergripande. Där och då bestämde jag mig för att bli organist. Jag hade ingen religiös uppväxt i Ryssland. Jag blev visserligen döpt i den ortodoxa kyrkan när jag var tio. Men det var inte mer än så. Andligheten fann mig genom musiken. Jag visste med ens att det här var min väg, jag skulle bli organist och, i den mån jag kunde, förmedla det Gud vill säga genom musik, säger hon.

NÄR MILA bestämmer sig verkar det inte finnas något stopp. Hon beskriver hur beslutet att bli organist fick henne att öva dag och natt under ett halvår.

– Jag mer eller mindre bodde i orgelsalen. Och så kom jag in på kyrkomusikerutbildningen vid Göteborgs universitet.

På utbildningens tredje år kom ett erbjudande från professor Hans-Ola Ericsson i Piteå att med honom som lärare gå konsertorganistutbildningen där. Det var omöjligt att motstå, enligt Mila. Så hon flyttade upp och tog två examen parallellt. Därefter läste hon en master i kör- och orkesterdirigering i Piteå och en master i kyrkomusik i Stockholm. Men färdigutbildad var hon inte. Utöver sina masterexamina har Mila studerat metodik och dirigering för blåsorkester vid universitetet i Stavanger och fristående kurser i cembalo, sång, oboe, temperering och barockensemble på olika högskolor.

– Musiken är mitt liv. Jag skulle säga att det är 150 procent mitt arbete och utöver

NAMN: Mila Thoors.

ÅLDER: 42.

FAMILJ: Singel. Men ser mina bästa vänner Krister och Sture, och min katt Franz, som min "familj".

YRKE: Försteorganist i Eskilstuna pastorat.

DRÖMMER OM: Fler tenorer i kören. Haha! Nämen jag har inga drömmar. Jag är en "doer". Många tänker att det är för sent att göra nya saker. Så tänker inte jag. Alla dörrar är öppna, det är bara att rycka.

FAVORITKOMPOSITÖR: Går inte att säga. Men Johan Sebastian Bachs musik är exceptionell. Det finns en anledning till att han kallas "den femte evangelisten".

FRAMÅT. Bach tog Mila Thoors med storm och nu vill hon ge vidare det hon fått. Musiken är viktig för den andliga upplevelsen, menar hon.

det studier för att hela tiden lära mig mer. Jag jobbar hårt för att ständigt bli bättre på det jag gör.

Nyfikenheten och perfektionismen har tagit henne till möten med både människor och platser, något hon älskar. Tvåspråkigheten har fört henne till orgelfestivaler på olika håll i Europa, både öst och väst, och i Fjärran Östern. Och kärleken till det ryska arvet har fått sitt utlopp i en masteruppsats om orgelmusik från Ryssland.

– Den ryska orgelmusiken har sin alldeles egna historia och utveckling. I den rysk-ortodoxa kyrkan finns inga orglar. Kyrkomusiken består enbart av sång, så orgeln är ett helt och hållet profant instrument, som

bara har funnits i konsertlokaler. Därför har ryska orgelverk inte heller blivit så kända i övriga Europa. Men det finns en spännande kulturskatt där att gräva ur, säger hon.

MILA HAR då och då tagit sig hem till föräldrarna i Krasnodar, nära gränsen till Ukraina. Men så kom pandemin. Och ett krig startade.

– Jag kan inte åka till Ryssland nu, det är både svårt och alltför farligt, säger hon och berättar drömskt om området där hon växte upp.

Om hur vinrankorna klättrar längs kul-larna. Om värmen i vindarna och om ett glittrande vatten i Svarta havet.

– Det är en sorg att inte veta om, och i så fall när, jag kommer att kunna åka och hälsa på mina föräldrar. De börjar bli gamla nu, säger hon.

Hennes eget hem är numera ett hus mellan åkrarna i Ärla utanför Eskilstuna, ett roligt renoveringsprojekt hon tar sig an när tiden finns. Hon älskar sitt hus. Där kan hon öva på sin digitala orgel och andra instrument nattetid. "Jag är en kvällsmänniska; pigg på natten, men trött på morgnarna". Där kan hon också odla sina grödor. När hon köpte huset låg det mitt på en stor gräsmatta. Mila såg möjligheter, och bad en bonde i närheten om hjälp med jordfräsning i utbyte mot några påsar ryska blomsterfrön. Idag har

” Jag vill att kyrkan ska vara en **del av samhället** och vardagen och att kyrkobesöken **inte** bara ska vara **en-gångsföreteelser**.

gräsmattan blivit till en rejäl odlingsplats för grönsaker. En källa till glädje och inspiration och en möjlighet att på egen hand förse sig med ekologisk mat.

– Jag älskar att kunna gå ut och plocka det jag vill äta i min egen trädgård, säger hon och visar upp bilder på zucchini, lök och kryddor.

Det var en annons som tog henne till Strängnäs stift. Eskilstuna pastorat sökte en organist. Hon var anställd som organist i Lycksele, men i mötet med Eskilstuna pastorats kyrkoherde, Johan Hedlund, kände hon att här fanns en vision hon delade, en tanke om att också musiken är viktig för den andliga upplevelsen.

– Han vill, precis som jag, binda ihop musiken med teologin och ser att musiken har en självklar plats i kyrkan. Jag ser mig själv som en gudstjänstfirande organist och jag

älskar att spela psalmer på mässa, när orden och musiken kan sammansmälta. Men man behöver inte alltid slå sönder allt med ord. Musiken kan vara minst lika viktig för den andliga upplevelsen. Det hände ju mig.

BESLUTET ATT tacka ja var enkelt. I Eskilstuna fanns Kloster kyrka, en katedral mitt i staden, som inte bara rymmer de stora projekt som Mila vill skapa, men också fyra fantastiska orglar. Här såg hon också en möjlighet att förverkliga sina drömmar om stora och många samarbeten.

– Här finns många fler människor runt mig att göra musik med och att skapa projekt tillsammans med och jag behöver få

TILLSAMMANS. I somras satte Mila upp Puccinis Syster Angelica tillsammans med amatörer och professionella. Hon brinner för att samarbeta med andra.

plats för alla mina visioner för att må bra.

Idag, efter fem år i Eskilstuna, är hon sedan några månader försteorganist, och får göra det där hon älskar; hitta samarbeten mellan kyrkan och andra kulturaktörer. När vi ses håller hon i ett samarbete med Moderna Operan – en uppsättning av Puccinis Syster Angelica i Kloster kyrka, med både amatörer och professionella sångare. Det är ett krävande arbete, men det är ett ytterst viktigt projekt, säger hon.

– Kyrkan ska inte bara vara en plats för speciella högtider, som begravningar och bröllop. Jag vill att vi ska vara en del av samhället och vardagen och att kyrkobesöken inte bara ska vara engångsföreteelser. Därför behöver vi ha samarbeten utanför vår egen sfär, göra människor medvetna om att vi finns mitt i samhället. Mitt sätt att bygga det är genom musiken. Det är ju det jag kan. Därför är alla de här samarbetena viktiga för mig, förklarar hon.

DÄRFÖR HÅLLER hon sig alltså upptagen även utanför sin anställning i kyrkan; som dirigent för Flens blåsorkester och med upp-

” Jag blir faktiskt aldrig **färdig**. Det finns alltid **mer att lära**.

drag som gästdirigent för andra orkestrar, bland annat Volvos musikkår i Eskilstuna och Eskilstunas symfoniorkester – för att samarbeten som dessa, och kontakter med kulturskolor och föreningar i närområdet, ger henne möjligheter att knyta musikaliska kontakter, bygga broar, och att själv få en ännu större erfarenhetsbank. På så sätt kan hon vara med och bibehålla den höga kvaliteten på musikarrangemangen i kyrkan.

NÄR MILA behöver en paus ifrån musiken, kyrkan och grönsakslandet, för det gör hon ibland, då har hon hittat ett sätt att vila och ändå utföra något – då kör hon buss.

– Att ta busskort var för mig ett sätt att förena nytta med nöje. Jag har alltid varit fascinerad av stora fordon och tycker det är kul och avkopplande att köra buss i trafik. Dessutom träffar jag människor, vilket jag

älskar. Men det ger också en extra möjlighet i mitt arbete som dirigent. Jag kan ta bussen och fylla den med en orkester eller en kör och köra på turné. Det är fantastiskt kul. Ibland, när jag kör i trafik, händer det att någon i en bil bredvid vevar ner rutan och tackar för en fin konsertupplevelse. Det är väldigt roligt, skrattar hon.

MAN SKULLE kunna tro att det räcker så. Med 1000 högskolepoäng i musik, jobbet, en odling, ett renoveringsprojekt och en handfull sidouppdrag skulle vara nog. Ändå fortsätter Mila att blicka framåt och utåt. I höst väntar en utbildning i avancerad körpedagogik i Örebro. Och planer finns på att fördjupa sina kunskaper i rysk orgelmusik med doktorandstudier också.

– Jag är så nyfiken, på allt. Vill fördjupa mina kunskaper, gräva i allt, inte bara i landet. Allt är intressant och värt min tid. Men jag måste ju också begränsa mig och välja. Och då blir musiken viktigast. Där vill, och kan, jag faktiskt aldrig bli färdig. Det finns alltid mer att lära.

Insiktsfullt och konkret om att bygga enhet vid motsättningar

Stå ut med de andra

En bok om kärlek och enhet

Sofia Camnerin (Verbum, 2023)

Hur håller man ihop gemenskaper och relationer där skillnaderna är stora? Kan dialogen hållas levande vid konflikter och motsättningar? Detta resonerar teologen Sofia Camnerin om i sin senaste bok. Som mångårig ledamot i Kyrkornas världsråds centralkommitté ger hon en inblick i hur arbetet med att nå konsensus fungerar; genom dialog, vittnesbörd och konstruktiva diskus-

sioner. I boken resonerar Camnerin bland annat om ekumeniken som svar på nöd, om sårbarheten som kan ge kraft, om lidandets ofrånkomlighet och om kärleken som grund samt om vikten av att söka efter försoning i skillnader. Hon utgår ofta från egna erfarenheter, både från arbetet och från sitt eget liv. Boken ger värdefulla insikter om hur det går att skapa enhet och leva i gemen-

skaper trots att det till det yttre tycks vara omöjligt. I det avslutande kapitlet finns sammanfattande punkter som gör att boken också kan bli ett konkret redskap i arbetet för enhet i en värld fylld av olikheter och konflikter.

MAGDALENA ÖHRLING

Goda vanor tillsammans i församlingen

Välsignade vanor: Lärjungaskap och församlingsliv i praktiken

Björn Gusmark

(Argument förlag, 2023)

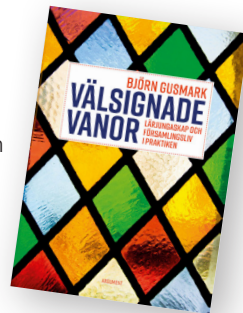
Utifrån några få verser i Apostlagärningar-na (2:42–47) lyfter Björn Gusmark, präst i Svenska kyrkan, fram tio välsignade vanor som kan främja gemenskapen i det kristna livet. Det handlar om aktiviteter och förhållningssätt som hjälper både enskilda och församlingar att leva ut sin kallelse. Grunden finns i den brittiska förnyelserörelsen Fresh Expressions som i Sverige fått namnet Nya sätt att vara kyrka.

Boken inleds med reflektioner över lärjungaskap och gemenskap, för att sedan gå igenom vanorna utifrån bibeltexter,

samtalsfrågor och vittnesbörd. I den avslutande delen uppmanar Gusmark vanorna att ta kropp lockalt, det vill säga på det sätt som fungerar bäst i sammanhanget.

Att skaffa sig eller sin församling mer av välsignade vanor är ett långsiktigt arbete och Gusmark har givit oss alla ett gott redskap för att utvecklas i rätt riktning.

MAGDALENA ÖHRLING

Vänta på julen tillsammans

På 24 små kort lotsar Magister Kyrkrätta (Verbum 2023) oss fram till julaften. I adventsbreven får barnen lära sig om kristen tro och traditioner kring jul. Berättelserna är skrivna av Kjell Dellert och Elisabet Wimark och har illustrerats av Anna Blåder. Säljs som 10-pack. Adventsbreven vänder sig till barn mellan 3–9 år.

Bön för olika typer och tider

Låt ditt ansikte lysa över mig (Argument 2023) är en bönbok för 30 dagar som tar sin utgångspunkt i Psaltaren. Församlingspedagog Johan Reftel presenterar tre olika upplägg beroende på hur mycket tid läsaren har: en minut, fem minuter eller femton. Även tio praktiska tips för fördjupning.

Gott nytt kyrkoår

Inspiration och kunskap för dig som jobbar med gudstjänster.

Kyrkoårets gudstjänster

(Argument) är en inspirationsbok som förutom söndagens alla bibeltexter även ger en kort presentation av bibelorden, några meningar som sätter texten i ett sammanhang. Den innehåller liturgiska anvisningar, förslag på psalmer, reflektionsfrågor och en skriven bön. Varje söndag har en betraktelse utifrån temat. Här finns också en ordning för lekmanaledd gudstjänst och en kalenderöversikt över året. Hård pärm och också fin att ge bort.

Kyrkokalendern: Bygg upp Kristi kropp

(Verbum) har ett liknande upplägg men är lite bredare och mer specialiserad. Här finns exempelvis en kortare förklaring av söndagens namn och ämne, sångförslag utöver psalmer, förslag till aktiviteter för barnen, nio tematexter samt en samtalsguide för fördjupning. Årskalender på insidan av de mjuka pärmarna.

Dagboken med kyrkoalmanacka

(Argument), med temat På väg – inre och yttre resor, beskrivs som en hjälpreda och här finns lite av varje. Förutom tematexter, som inte bara är bibelreflektioner utan även intervjuer och reportage, finns här en kyrklig ordlista och exempelvis "Kyrkvärdarnas tekniksidor – praktiska tips för att få bra ljud i mikrofonerna", bland annat. Ett plus är att det är extra tydligt var i kyrkoåret vi befinner oss.

Kyrkoåret med barnen

(Argument) ger varje söndag tre tips på vad man kan göra med barnen; en aktivitet, ett pyssel eller samtalsunderlag. Ett aktivitetsbord föreslås att ställas någonstans i kyrkorummet, ett fint sätt att synliggöra barnen även om de sedan går till en egen samling.

Smaka på Guds ord.

Bibelmeditationer till kyrkoåret utifrån första årgångens texter (Argument) vill hjälpa läsaren att nå djupare i bibeltexten genom meditationer i ignatiansk anda. Boken inleds med en reflektion över att leva med Bibeln och en guide i metoden.

MARLENE W. ANTONSON

Stiftet runt

Föräldrar i fokus

Örebro pastorat bjuder in till föreläsning, fika och samtal med journalisten och författaren Alexandra Pascalidou om böckerna *Mammorna* och *Var är papporna*. Om erfarenheter från livet i några av Sveriges mest utsatta områden. 27/10 kl. 18 i Vivallaskolan. Fri entré.

En växtplats för tro

Söder om Stora Mellösa kyrka finns en gräsyta som används för odling. Syftet är att generera blommor och grönsaker till kyrkorna i **Kvismare församling**, samt till den som deltar. Det odlas också gemenskap och en växtplats för tro. Alla är välkomna, oavsett kunskapsnivå. Måndagar kl. 10.

Jubileumsmässa

Den 8/10 kl. 15 firas jubileumsmässa i **Knista församling** då Knista kyrka fyller 900 år! Biskop Johan Dalman medverkar och i Sockengården finns möjlighet att ta del av en utställning om kyrkan.

Välkommen in i Vardagsrummet

Finnerödja-Tiveds församlings nya mötesplats bjuder in till frukost, fika och lunch. Det finns lekrum för de minsta och tidningar, böcker och spel för vuxna. Måndagar kl. 9-14, kl. 12 är det middagsbön i kyrkan för de som vill.

Frukost med tema: Barn och andlighet

Frukost på Klockarbacken, Lindbovägen 3 i **Askersund**. Församlingspedagog Nils-Åke Carlsson, talar om barn och andlighet. Frukost till självkostnadspris. Lördag 11/11 kl. 9.

Konsert för världens barn

24/10 kl. 18 i Adventskyrkan i Hallsberg. Elever från Kulturskolan medverkar och gåvor tas upp till Världens barn-insamlingen. **Hallsbergs församling** i samarbete med Hallsbergs kommun, Hallsbergs kulturskola, och Rädda barnen.

Kvinnorna runt Vasatronen

En historisk afton i Torshälla kyrka. Karin Tegenborg Falkdalen, författare och doktor i idéhistoria, berättar om kvinnornas roll när Vasaätten kom till makten och befäste sin ställning som kunglig dynasti. Biljetter betalas med swish på Torshälla bibliotek under oktober månad. Samarrangemang mellan **Torshälla församling**, PRO, SPF och S:t Olofs Gille. 22/10 kl. 16.

Nyggammal soppaslev?

I kyrkornas andrahandsbutik i Odensbacken kan du fynda allt från soppaslev och glas till fåtöljer och bord. **Asker-Lännäs församling** i samarbete med Pingstkyrkan Odensbacken, Lännäs frikyrka och Asker baptistförsamling. Öppet torsdagar kl. 14-18 och lördagar kl. 10-13. Örebrovägen 6, Odensbacken.

Gemenskap i diakonins centrum

I höst startar Gemenskapsmåltider upp i Diakonicentrum, **Katrineholmsbygdens församling**. Ideella krafter står för att serverar soppa och bröd, tre fredagar under hösten i samband med Sinnesrogudstjänsterna som också är en höstnyhet. Start 13/10.

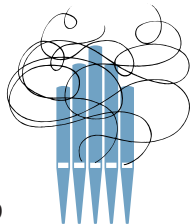

Pilgrimsvandra i Flen

Den 29/10 anordnar **Flen, Helgesta-Hyltinge församling** pilgrimsvandring. Det blir sång, bön och vandring i tystnad. Samling vid Hyltinge kyrka kl. 15.

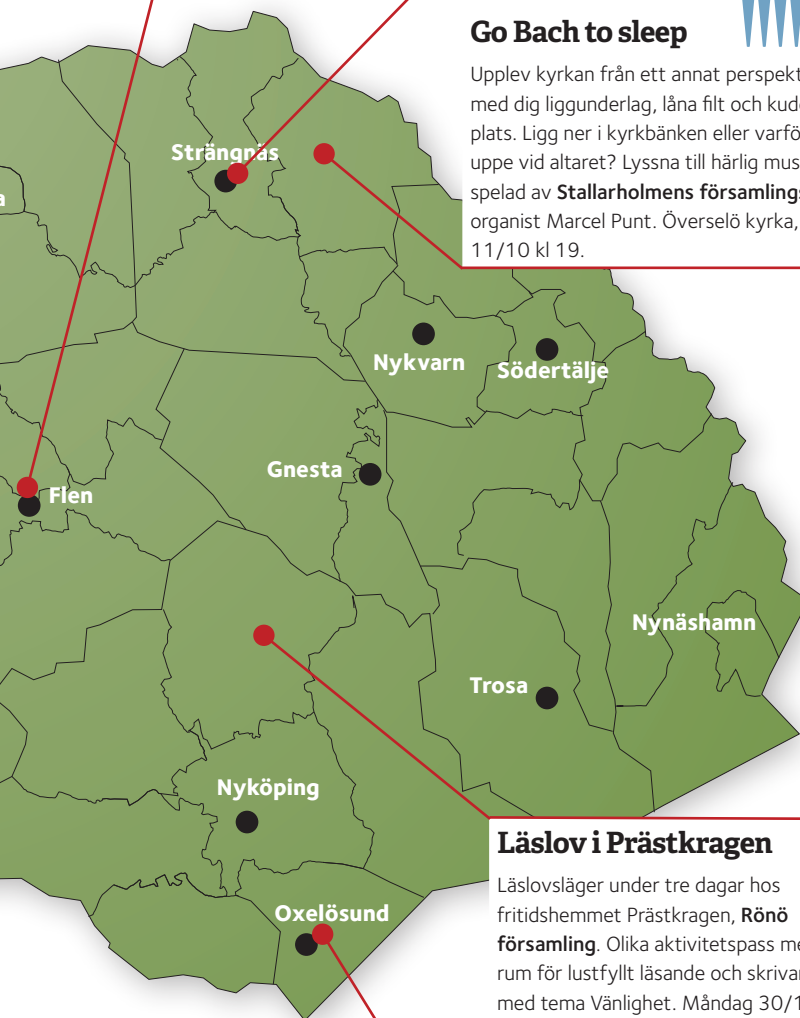
Ljus i mörkret

Ett av årets mest uppskattade evenemang i domkyrkan. Katedralen fylls med människor, ljus, sång och ord. Välkommen till **Strängnäs domkyrkoförsamling med Aspö** den 3/12 kl. 16 eller 18.

Go Bach to sleep

Upplev kyrkan från ett annat perspektiv! Ta med dig liggunderlag, låna filt och kudde på plats. Ligg ner i kyrkbänken eller varför inte uppe vid altaret? Lyssna till härlig musik, spelad av **Stallarholmens församlings** organist Marcel Punt. Överselö kyrka, 11/10 kl 19.

Läslov i Prästkragen

Läslovsläger under tre dagar hos fritidshemmet Prästkragen, **Rönö församling**. Olika aktivitetsspass med rum för lustfyllt läsande och skrivande, med tema Vänlighet. Måndag 30/10, tisdag 31/10 och onsdag 1/11 kl. 9-16 i Församlingsgården vid Runtuna kyrka.

Familjekvällar

Under sex måndagar i höst, med start 25/9, öppnar **Oxelösund församling** upp församlingshemmet för hela familjen. En stund att umgås, pyssla, bygga lego, sjunga i Familjekören och låta alla måsten vila. Korv & bröd, 30 kr/vuxen, gratis för barn. Öppet kl. 16.30-18.30.

Följ med och *be*

"Tack Gud för fröet som växer till säd och mognar under solen. Tack Gud för säden som mals till mjöl och för det bakade brödet. Tack Gud för bröd och smör på vårt bord. Hjälp oss att dela och mätta vår jord."

Bön 682, Bönboken Tradition och liv

Varje vecka ber vi i Strängnäs stift för ett kontrakt och för dess kontraktsprost, samt för församlingarna i kontraktet. Vi ber också för våra systerkyrkor i de länder som ingår i Borgågemenskapen och våra vänstift. Se vecka och kontrakt nedan.

VECKA 39 + VECKA 47

Nyköpings kontrakt, kontraktsprost Ylva Evensen. Kiladalen, Nyköping, Oxelösund, Stigtomta-Vrena, Tunaberg, Rönö och Tystbergabygden.

Lärstinge kyrka

VECKA 43 + VECKA 51

Södra Närkes kontrakt, kontraktsprost Gunlög Axelsson Ölund. Askersund-Hammar, Ramundeboda, Skagershult, Finnerödja-Tived, Viby, Skölstersta, Lerbäck, Snavlunda, Hallsberg, Kumla, Hardemo, Ekeby, Asker-Lännäs och Kvismare.

VECKA 40 + VECKA 48

Södertälje kontrakt, kontraktsprost Åsa Lindgren. Enhörna, Hölö-Mörkö, Södertälje, Östertälje, Turinge-Taxinge, Överjärna, Ytterjärna, Vårdinge och Trosa.

VECKA 44 + VECKA 52

Nynäs kontrakt, kontraktsprost Peter Mourath. Grödinge, Sorunda, Ösmo-Torö, Nynäshamn och Salem.

Salens kyrka

VECKA 41 + VECKA 49

Rekarne kontrakt, kontraktsprost Pernilla Parenmalm. S:t Johannes, S:t Ansgar, Tunafors, Västra Rekarne, Torshälla, Hällby med Tumbo och Råby-Rekarne, Husby-Rekarne, Näshulta, Kafjärden och Stenkvista-Ärla.

VECKA 45

Domprosteriets kontrakt, kontraktsprost Christofer Lundgren. Strängnäs domkyrkoförsamling med Aspö, Mariefred, Vårfruberga-Härad, Stallarholmen, Åker-Länna, Daga och Frustuna.

VECKA 42 + VECKA 50

Norra Närkes kontrakt, kontraktsprost Caroline Edlund. Adolfsberg, Almby, Edsberg, Långbro, Mikael, Mosjö-Täby, Örebro Nikolai, Örebro Olaus Petri, Knista, Axberg, Glanshammar och Tysslinge.

Almby kyrka

Tema

Färdplan för klimatet

Svenska kyrkan ska vara klimatneutral 2030. Vi måste tänka stort, och smått. Jobba praktiskt, och mentalt. Portalen har samlat goda råd — och de är sällan dyra.

Räkna med Gud i klimatarbetet.

Fördjupningstext av Helena Inghammar på sidan 20.

FOTO: ROBERT ANDERSSON

Före

Efter

Stora vinster

Nytänkande kring konsumtion ska bidra till Svenska kyrkans nödvändiga omställning. "Återbruk, cirkulära lösningar och lågt klimatavtryck eftersträvas i största möjliga mån vid inköp och konsumtion...". Ett sätt är det "möbelbibliotek" och digitala marknadsplats som just nu byggs upp.

SARA BRONNER berättar om scenariot hon sett flera gånger; en församling köper fabriksnya stolar medan en annan utan framgång försöker bli av med sina gamla, en tredje slänger möbler och inredning som de inte vet vart de ska göra av. Kanske är det snart ett minne blott. Tillsammans med klimathandläggaren Christina Bernérus i Göteborgs stift är Sara med och driver ett pilotprojekt för att återbruka möbler i Svenska kyrkan.

Tillsammans med företaget Sajkla bygger man nu upp ett digitalt möbelbibliotek som snart kommer att

Höga mål i nya färdplanen

Tydligare fokus på att möta existentiella behov

Klimatförändringarna är en av de största utmaningar som mänskligheten stått inför. För att minska sitt klimatavtryck har Svenska kyrkan sedan tre år tillbaka en gemensam färdplan för klimatet. Emilia Bergius, miljö- och klimatsamordnare i Strängnäs stift, berättar vad som händer när arbetet vid årsskiftet går in i etapp två.

SVENSKA KYRKANS mål är att vara klimatneutral till år 2030. Ska vi nå målet behöver arbetet med omställning intensifieras. Färdplanen omfattar därför i princip alla kyrkans verksamheter och vi behöver alla bidra utifrån våra förutsättningar. På stiftskansliet innebär det till exempel att vår prioritering är att minska påverkan från våra resor, som är vår största utsläppspost.

Många av målsättningarna från etapp ett finns kvar, eller är snarlika, men generellt är målen i etapp två bredare och ambitionerna högre. Exempelvis fortsätter arbetet med att minska energiförbrukningen i byggnader, men nu är målet att nå en större minskning.

Men det finns också nya mål, till exempel

att minska kyrkans klimatpåverkan inom begravningsverksamheten och att höja kunskapen om klimatanpassning. Vi måste bland annat förbereda oss för att klara mer extremväder, som översvämningar, värmeböljor och ras och skred, som vi sett i sommar. Målet är att få bättre kunskap om hur kyrkobyggnader, tomter att begravningsplatser kan komma och påverkas av klimatförändringarnas effekter.

Det är tydligare i etapp två att vi ska kunna skydda vårt kulturarv men nu finns också på pränat att vi ska ha beredskap för att kunna möta fysiska, psykiska och existentiella behov vid kriser orsakade av extrema väderhändelser och ett förändrat klimat.

Målen är högt ställda, utifrån forskningsläget är det vad som kommer att krävas. De är också satta med tanken att vi inte ska hamna efter andra aktörer.

Det är bra för både hållbarhet och ekonomi att ligga i framkant. Exempelvis blev det tydligt i vintras att den som aktivt arbetat med att minska sin energiförbrukning inte råkade lika illa ut när elpriserna steg. **EMILIA BERGIUS**

Emilia Bergius

Läs mer på: www.svenskakyrkan.se/fardplan-klimat

med återbrukade möbler

finnas på Kornets hållbarhetssidor. Det skapar förutsättningar för ett mer cirkulärt möbelflöde som minskar klimatpåverkan och gör att många dyra nyinköpta kan undvikas.

– Församlingar kan själva lägga ut möbler på plattformen som sedan kan bokas av en annan församling. Man betalar endast för transporten.

PROJEKTET HANDLAR inte bara om förmedling. Användaren kan även få en offert från en rekonditioneringsfirma kopplad till sajten på vad det skulle kosta att renovera möblerna. Det finns också möjlighet att ta hjälp av arkitekter som är duktiga på återbruk för tips på hur man kan inreda med återbruk.

– Ibland är man fast i tanken och tror att det kommer se ut som på en loppis, men så är det inte. De här är duktiga på att göra snygga möbler och skapa en enhetlig stil, säger Sara Bronner.

– Vi tittar även på möjligheterna till en gemensam lagring av möbler, det är ett problem att församlingar inte alltid har plats att lagra överblivna möbler någon längre tid. Det är inte säkert att utbud och efterfrågan finns i samma stund så det kanske skulle vara till nytta med gemensamma lager på olika platser.

Deltagarna går en två timmar lång digital utbildning.

Det enda man behöver är en mobiltelefon och sedan är det bara att köra igång. Än så länge är det ett tjugotal deltagare med i projektet men Sara ser framför sig hur alla församlingar och pastorer ansluter sig.

– Ju fler som ansluter sig tidigt och fyller på möbelbiblioteket desto större blir nyttan.

Det kostar ingenting att vara med i pilotprojektet som pågår under 2023 och 2024.

Läs mer på Ökat återbruk av möbler inom Svenska kyrkan Göteborgs stift.

MARLENE W ANTONSON

Digital utbildning

Tillfällen i höst:

26/10 kl. 13-15

22/11 kl. 10-12

Anmäl till:

sara.bronner@svenskakyrkan.se

Gör så här:

- 1 Försök att återbruka, det vill säga köp begagnat: då blir miljövinsten 100 %.
- 2 Renovera gamla möbler: miljövinsten blir mellan 50 och 70 % beroende på vilket material möblerna består av.
- 3 Köp nytt. Och då möbler som går att rekonditionera. Med andra ord: köp möbler av bra kvalitet som är lätta att återbruka.

Hållbarhet kräver attitydförändring

”För vissa människor kommer det vara en sorgprocess”

HOPP. Diakon Annelie Spånberger menar att drivkraften att förändra måste ta sin utgångspunkt i hoppet, inte i rädslan.

Tre tips från Annelie

SVENSKA kyrkans office-depot tillhandhåller flera sorters småkakor utan palmolja, som havrekakor, finska pinnar och havreflarn.

GÅ med i stiftets nätverk för alla som jobbar med klimat- och miljöfrågor inom församling/pastorat, kontakta miljösamordnare Emilia Bergius för att delta.

SKAPA en lokal miljögrupp med engagerade, behöver ej vara anställda. Jobba tillsammans ger mer energi.

Många vill göra något åt klimatkrisen – men ser det ändå inte som sitt personliga ansvar. Diakon Annelie Spånberger arbetar med att förändra attityder och flytta frågorna närmare vardagslivet.

EN VIKTIG del i Färdplan för klimatet är att jobba med värderingsförändringar. Det ingår i den grundläggande uppgiften. Annelie Spånberger, diakon och kantor i Åker-Länna, har länge intresserat sig för miljö- och klimatfrågor som nu också ingår i hennes arbetsuppgifter.

Församlingen ska inom kort miljödiplomeras, solceller är monterade på församlingshemmet och på personalsamlingar är miljöfrågan en stående punkt. Men trots att mycket går framåt är arbetet inte enkelt.

– Det är förknippat med personliga utmaningar, människor måste ställa om på ett sätt som de kanske inte vill, säger Annelie.

EN DEL av arbetet handlar om att öka kunskap. När besökare klagar på de oklippta gräsmattorna på kyrkogården behöver de få information om att ängsgräset medvetet har sparats för att öka artrikedomen av insekter.

– Nu har vi börjat informera (om varför ängsmarken behövs,) med hjälp av jättefina

skyltar som nationell nivå har tagit fram.

I höst ska hon sprida information om palmoljan, den som finns i många fabriksproducerade småkakor, kex och godis.

– Trots stor medvetenhet om problemen så går utvecklingen i fel riktning. De flesta svenskar har inte alls slutat köpa produkter med palmolja. Många orkar inte bry sig. Men vi måste alltså börja läsa på innehållsförteckningar.

DET FINNS olika sätt att minska klimatavtrycket. I församlingen kan till exempelvis ideella göra en insats och baka hembakat bröd (utan palmolja). Annelie vill också undersöka möjligheten att ändra församlingsluncherna, som idag beställs från cateringkök, till soppluncher, eftersom soppa enkelt kan göras vegetarisk och god.

– Och när församlingen bjuder jubilarer på lunch är en allmän uppfattning att den inte får vara vegetarisk, eftersom det är en åldersgrupp som kanske inte uppskattar det. Men då gäller det att hitta andra sätt att tänka så klimatsmart som möjligt.

TIDIGARE VAR de tre anställda i församlingens miljögrupp, nu är det bara Annelie kvar.

– Vi har en kyrkorådsordförande som är engagerad och tycker att frågorna är viktiga. Det är skönt att arbetet är förankrat i led-

ningen. Inte bara att det ska ”se bra ut” på pappret.

FÖR ATT människor ska vilja göra livsstilsförändringar tror Annelie att det krävs nya målbilder, så att vi kan föreställa oss ett nytt sätt att leva.

– Det blir lätt fokus på vad man INTE ska göra och allt man ska avstå. Vi behöver positiva berättelser om hur ett klimatsmart liv kan se ut. Drivkraften kan inte vara rädsla, utan att vi känner hopp.

Att vårda skapelsen, ge hopp och bidra till tro på framtiden är kyrkans huvudsakliga ärende. Men en ”befriad skapelse” är ändå inte alltid på dagordningen. Annelie möter uppfattningen att miljöfrågan är ett särintresse. Ibland med drag av eskapism, det vill säga tanken att ”Guds rike” är någon annanstans – och framför allt del av en ”fallen skapelse” som inte går att göra något åt. Men Annelie tänker långsiktigt.

– Omställningar tar tid och för vissa människor kommer det kanske vara en sorgprocess, att inse att livet måste förändras. Man får börja med små steg.

– För mig personligen är ansvaret för miljön integrerat i mitt liv, lika självklart som min tro. Jag lyckas inte alltid göra rätt, men vi kan alla försöka hitta vårt sätt att bidra

MIRIAM ARREBÄCK

FOTO: KRISTINA JOHANSSON/IKON

Goda råd gör det mindre dyrt

Kursen Våga skruva lär församlingar att spara energi

Energieffektivisering är ett utpekad område inom Färdplan för klimatet. I utbildningen "Våga skruva" får kyrkogårdsvaktmästare, drifttekniker och fastighetsskötare både teoretisk och praktisk fortbildning.

FÖR EN mer hållbar fastighetsförvaltning och systematisk energieffektivisering bjuder Strängnäs stift under hösten in till en energiutbildning för all personal som jobbar med fastighetsdrift. Utbildningen består av en teoretisk genomgång som följs av ett "hembesök" hos deltagande församling. Medarbetare som arbetar med fastighetsskötsel får handfasta råd om energi- och driftoptimering. Utbildningen är framtagen och genomförs av företaget AFRY, och har tidigare använts i Västerås stift. Då deltog Per Nord, kyrkogårdschef i Norberg-Karbenings församling.

– Jag har inte så stor erfarenhet sedan tidigare av värme- och ventilationssystem och det är ganska avancerad teknik, så det här var en bra utbildning för mig, säger Per Nord.

Han har arbetat som projektledare på Ericsson och är i grunden elmontör. Sin nuvarande tjänst har han haft i sju år och han beskriver arbetsuppgifterna som varierande. Han är i princip ensam om ansvaret för drift och fastighetsskötsel.

– I små församlingar med få anställda kan man sällan ha expertkunskap. Jag är mer av en generalist och försöker lösa allt, lite som gamla tiders bönder.

DELTAGARNA FÅR lära sig var och hur man ställer in ventilation och värme. Fokus är på beteende, till exempel att sänka temperaturer och stänga av ventilation när lokalerna inte används. Per Nord upptäckte att det fanns energivinster att göra.

– I kyrkogårdsförvaltningens fastigheter har vi golvvärme som jag använt för att styra temperaturen. Men samtidigt har ventilationen svarat med att flåsa på mer! Så de båda systemen har tagit ut varandra och gått på max. Där kunde vi spara mycket utan att något har försämrats i inomhusmiljön.

ETT SYFTE med utbildningen är att våga skruva, justera och ställa in – att jobba med befintliga system i första hand. Det finns stora möjligheter att minska energiförbrukningen i verksamheten, vilket är bra både för klimatet och ekonomin.

– Jag är inte jättegammal, men inte heller ung. Man kanske är lite feg och inte vågar att testa att ändra inställningar, säger Per Nord.

– Utbildningen var på en bra nivå, och det var inga problem att ställa frågor.

MIRIAM ARREBÄCK

FOTO: FIONNULA CARLISLE

SKRUVAT. Efter utbildningen har Per Nord vågat experimentera och lyckats sänka församlingens energikostnader.

Våga skruva

VÅGA skruva genomförs hösten 2023. Den teoretiska delen ges vid tre olika tillfällen: Turinge-Taxinge församling 27/9, Hovsta pastorat 12/10 och digitalt 24/10.

DELTAGANDE församling får sedan besök och rådgivning i de egna fastigheterna. För mer information, kontakta fastighetsingenjör Lars-Anton Wikman: 0152-234 45. Kostnad: 3500 kronor.

DRIFTOPTIMERING är en kostnadseffektiv åtgärd som även kan minska behovet av komplicerade nyinvesteringar i kulturminnesmärkta kyrkobyggnader. Men ekonomi är inte den enda drivkraften. Minst lika viktigt är att bidra till det gemensamma arbetet för att bromsa klimatförändringarna.

SVENSKA kyrkan är en av Sveriges största fastighetsägare med cirka 20 000 byggnader. Av dessa är omkring 3400 är kyrkobyggnader.

Här odlas altarblommo

Blomsterrabatterna på Frustuna kyrkogård gynnar både det fysiska och andliga klimatet. Genom att odla egna altarblommor har församlingen minskat sin klimatpåverkan, men också fått en plats där människor och Gud får mötas.

SEDAN 2017 har Frustuna församling arbetat för att duka kyrkans altarbord utifrån en solidarisk livshållning. I största möjliga mån skapas altarbuketter av församlingens egna eller i anslutning till kyrkan vildväxande blommor. På så sätt minimeras transporter och blomsterproduktion som kanske inneburit både miljöföroreningar och utnyttjande av människor.

Det solidariska altarbordet har även bidragit till håll-

barhet på andra sätt. Förutom att planteringarna lockar pollinerande insekter

”Det är lite som ett **livsval**. Jag vill **inte grota ner** mig i det som är hemskt utan har valt att **göra något**.

har trädgården också blivit en viktig plats i mötet med Frustunaborna: Här finns kollektivism, sjukskrivna får rehabilitering, här ordnas retreat, här leker barn och daglediga träffas.

Anna Sánchez Lindström, trädgårdsmästare och miljösamordnare är den som förverkligat idén. När hon berättar att trädgården ger rum för sorgearbetet menar hon det bokstavligen. Trädgården inbjuder till en vand-

ring där den som mist någon nära går igenom tre olika sorgerum – förtvivlan, tröst, hopp, som alla har olika utformning. Anna beskriver hur trädgården bidrar till

Tro, hopp och klimatkrisen

HUR KAN de religiösa samfundet till-
sammans bidra till att lösa klimatkrisen?
Det är en av frågorna på konferensen

”Tro, hopp och klimatkrisen”, en interreligiös temadag i Örebro den 7 oktober.

Dagen lyfter frågor om klimatångest, klimatarbete i praktiken och de religiösa samfundens del i att lösa klimatkrisen. Målet är att lyfta religionens roll i klimatom-

ställningen och inspirera varandra till nya steg i klimatarbetet.

Konferensens huvudtalare är ekologen

Pella Thiel och Mohammad Fazl-hashemi, professor i islamisk teologi. Från svenska kyrkan medverkar Sara Bronner och Angela Collin.

Mer information om schema, kostnad

och anmälan hittar du på www.sensus.se/anmal/402307.

Hållbara måltider

MÅLTIDSGEMENSKAPEN ÄR ofta central i kyrkan, och för att nå färdplanens mål behöver vi därför reflektera över våra måltiders påverkan på klimat och natur. Projektet Hållbara måltider erbjuder träffar för att sprida lärdomar och erfarenheter så brett som möjligt till alla som lagar eller serverar mat inom kyrkan, både på gårdar, folkhögskolor och i församlingar. Efter en lunch tillsammans följer föreläsning en eftermiddag med utbildning om matens klimatpåverkan och hur man kan justera recept för att minska denna, men deltagarna får också delta aktivt genom att pröva att beräkna recept i WWF:s matkalkylator.

Frustuna och hoppet

FOTO: KATARINA KAVERYD

VÄLKOMMEN. Anna Sanchez vill synliggöra kyrkan för Frustunaborna. Genom att klippa ner häcken något och sätta upp en Välkommen-skyld har fler hittat in i trädgården och till kyrkan. Efter intervjun har Anna börjat läsa till lärarassistent.

blir väldigt glada av trädgården. Den vackra miljön ger hopp i sorgearbetet.

Även för Anna själv har det praktiska arbetet blivit en medicin mot den hopplöshet och passivitet som lätt följer klimatrapporerna.

– Först orkar man inte tänka på något, sedan hittar man goda exempel, man får kunskap, träffar människor som kan och vill göra något. Det är lite som ett livsval. Jag vill inte grotta ner mig i det som är hemskt utan har valt att göra något istället.

Frustuna församling är omvittnat duktiga på hållbarhetsarbete. De har installerat solpaneler, och har fler på gång. Minskat energiförbrukningen i två kyrkor och bytt till eldrivna verktyg. Ordnat föreläsningsserier om klimatpsykologi och ekonomi. Tagit emot studiebesök och praktikanter som sedan sprider arbetet.

Lika viktigt som den praktiska omställningen är det specifikt kyrkliga, att predikan formulerar hoppet och tron på en högre makt.

– Inte med fokus på överlämnandet, när vi dör, utan på tilliten. Här har vi en egen röst som inte är miljö-rörelsens röst. Vi har ett eget budskap. Vi har något människor längtar efter.

MARLENE W ANTONSON

att upprätta en förlorad gudskontakt.

– Det gröna har en läkande kraft och är en fin kanal till människors inre. Folk påverkas av att vara här, de

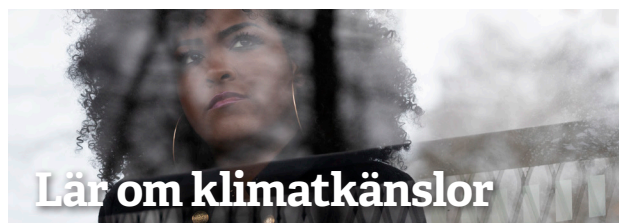

Info

Inbjudande församling står för lokal, tar emot anmälningar och serverar mat och fika. Deltagande sker till självkostnadspris.

Boka något utav följande datum:
Oktober: 10
November: 14, 15, 21, och 24
December: 5, 11 och 12

För mer information, kontakta Mariana Ljunggren, Katrineholm.
E-post: marianaljunggren@gmail.com, tel: 070 467 30 36

halvdagsutbildning tillsammans med Klimatpsykologerna om klimatkänslor och engagemang. Utbildningen ger en introduktion till känslohantering – och hur vi kan

ÖVER HÄLFTEN av de unga, 54 procent, är oroliga för framtidens miljö och klimat och nära hälften känner hopplöshet över hur klimathotet kommer att hanteras. Det visar en studie från Novus, 2021. Nu finns tillfälle för dig som jobbar med konfirmander och unga att lära dig mer om hur ni kan arbeta med klimatkänslor i det pedagogiska församlingsarbetet! Strängnäs stift bjuder in till en

använda oss av känslorna för att skapa förändring för klimatet och varandra. Klimatpsykolog Kata Nylén och projektledare Ida Tholfsson från projektet Terra-pi leder dagen.

Tid och plats: Den 24/10 kl. 13–16.30, Sandbäcksgården, Katrineholm. Anmälan senast 10 oktober.

KRISTEN TRO GER *framtidstro*

Bakom orden

Helena Inghammar är stiftsadjunkt i Strängnäs stift. Hon har tidigare arbetat som kyrkoherde och lärare i liturgik.

Det är lätt att drabbas av missmod när både år och klimatsiffror svämmar över. Mitt i detta talar Svenska kyrkan om hopp. Om en Gud som genom historien inte gett upp om människan, eller någon del av skapelsen.

"Kan du hälsa Gud att jag behöver lite framtidstro? Något som ger mitt arma hjärta lite lugn och ro Sorry om jag stör men världen är ju helt jäkla körd"

Miss Lis låt om hur hon träffar Jesus på krogen och passar på att be honom hälsa Gud att hon behöver framtidstro, verkar ha blivit vad man förr kallade en sommarplåga. En sådan där låt som ständigt dyker upp i radions musikflöde och som hänger sig kvar i vårt medvetande. Som tack till Jesus, om han hälsar till Gud, kan textens jag tänka sig att bjussa på en öl. Framtidstro fattas många av oss. Och var ska vi söka den? Vart ska man vända sig för att våga hoppas och få kraft till förändring och liv?

Framtidstro är kyrkans grej. Vår USP, unique selling point. Vi tror att Gud skapar världen, räddar den och ger oss kraft att leva. Det är det som treenigheten handlar om. Gud är inte bara den som i dåtiden lagt universums grund utan en kraft i vår nutid och i vår framtid. Ändå verkar just framtidstro vara en bristvara i tider av skyfall, värmeböljor, krig och politisk oro. Det som ger kraft och mod i vår tillvaro här och nu är Kristi seger över döden. Uppståndelsen är den djupast bärande tanken i kristen tro och grunden för vårt hopp om evigt liv.

Under år 2023 är klimatet en levande fråga på många sätt, också i Svenska kyrkan och i vårt stift. I Sträng-

näs stift är omställningen till större hållbarhet fokus för de årliga mötena mellan stift och församlingar. Dessa möten har lite olika form; vissa år är det biskopsvisitation, andra år strängnäsvisit (då församlingens ledning besöker Strängnäs) och andra år är det mer av ett avstämningsmöte (då stiftsmedarbetare besöker församlingen). Biskopen beslutar om en fråga som särskilt ska vara i fokus under året och i år har han valt att lyfta fram hållbarhetsarbetet i samtalen. "Samhällsdebatten saknar inte goda argument för hållbar utveckling", skriver biskopen inför samtalen. De argumenten, fortsätter han, ska vi som alla andra naturligtvis göra bruk av — men vi har mer att säga än så.

SVENSKA KYRKAN har beslutat om det vi kallar Färdplan för klimatet, med mål för det fortsatta arbetet. Vägen framåt är oftast praktisk och konkret. Omställningsarbete krävs. Färdplanen siktar mot tre övergripande mål som ska vara uppfyllda senast år 2030.

Klimatneutralitet

Svenska kyrkan ska vara klimatneutral senast år 2030, det vill säga inte lämna något nettobidrag till den globala uppvärmningen. Målet ska till största delen nås genom utsläppsminskningar inom Svenska kyrkans egen verksamhet samt andra insatser för omställning nationellt och globalt.

Värderingsförändring

Svenska kyrkan ska i ökad utsträckning verka för den värderingsförändring som vi som mänsklighet behöver åstadkomma och lyfta andliga och existentiella aspekter av klimatkrisen.

Bidra till klimaträttvisa

Svenska kyrkan ska, bland annat genom Act Svenska kyrkan, stärka stödet till de människor

som drabbas mest av klimatförändringarnas effekter trots att de bidragit till dem allra minst.

Färdplanen för klimatet ska ta form i den lokala församlingen, det är där beslut ska fattas som påverkar framtiden. Församlingens grundläggande uppgift, som den beskrivs i Kyrkoordning för Svenska kyrkan, är att fira gudstjänst, bedriva undervisning samt utöva diakoni och mission. Syftet med detta är att människor ska komma till tro på Kristus och leva i tro, en kristen gemenskap skapas och fördjupas, Guds rike utbreddas och skapelsen återupprättas. Allt annat som församlingen utför är stöd för och en konsekvens av denna grundläggande uppgift. Kyrkoordningen uttrycker även att församlingens liv är en organism som inte är sig själv nog utan som hänger intimt ihop med hela skapelsen. Svenska kyrkan är du och jag, Svenska kyrkan är lokal men Kristi kyrka är världsvid. På alla nivåer i Svenska kyrkan och i församlingar över hela landet behöver beslut fattas som hjälper oss att nå målen. En del beslut är lätta att fatta, andra kräver mod. Det kan handla om att förändra rutiner för upphandling eller att byta värmesystem, men lika viktigt är arbetet med värderingsförändring, så att vi vågar välja det goda vi vill.

DET HÄNGER ihop. Måltidsgemenskapen som vi har runt nattvardsbordet fortsätter ofta i församlingens vardag. Kaffet som serveras i sockenstugan efter gudstjänsten ska inte bara kokas av en människa med anständiga villkor och förutsättningar utan det ska också inhandlas och tillverkas av människor som ska ha goda förutsättningar att arbeta och leva. Människor som inte riskerar sina liv när de arbetar med det kaffe som vi ska dricka, människor som får skäligt betalt. Den förpackning kaffet förpackas i ska vara sådan att det inte förstör miljön och transporten av kaffet till både grossister och till församlingen ska ske på ett hållbart sätt. Valen i vår vardag får konsekvenser för människors livsvillkor i andra delar av världen och för barn och barnbarn, både världens och våra egna. Men också för framtiden. Att dela hoppet handlar om praktik. En människa som tror på framtiden kan få andra att också våga hoppas. Det vi gör ökar hoppet och livsviljan för människor vi kanske inte någonsin får träffa. Men också nära oss. För våra ungdomsgrupper som ser hur kyrkan ställer om och gör skillnad. Mer om Färdplan för klimatet finns på Svenskakyrkan.se, sök på färdplan.

SÅ STÅR vi där och sköljer ur ännu ett mjölkpaket och tänker lite uppgivet att det väl varken gör till eller från. Kanske känner vi oss både kraftlösa och maktlösa? Hamnar inte allt vi sorterar ändå i samma sopförbränning till slut, det har man ju hört? Och dessutom går det ju åt massor av energi för att skölja och återvinna så är det verkligen värt det? Kryphål och undantag är lätt att hitta.

Men här manar biskopens fråga oss att gräva djupare. Treenigheten rymmer Fadern, Sonen och Anden, ibland talar vi om dem som Skapare, Befriare och Livgivare. I kyrkliga sammanhang har vi kanske tenderat att lyfta fram skapelseperspektivet i klimatsamtalet, men inte lika starkt betonat befrielse och liv.

Vi börjar i skapelseberättelsen, och går vidare. I Bibeln finns två skapelseberättelser, i den första (1 Mos 1:1-2:3) framställs skapelsen så att vi människor ska förstå att vi lever i relation till resten av skapelsen. Den är själva förutsättningen för vårt liv, vi lever inte bara av den som vi kanske varit vana att tänka utan tillsammans med den och i den. Den andra skapelseberättelsen (1 Mos 2:4-25) låter människan skapas av stoft från jorden och lyfter genast fram hennes ansvar: Mitt i trädgården, skapelsen, står livets träd på gott och ont. Symbolen för människans myndighet, hennes ansvar och valmöjligheter. Människan vet redan vid skapelsen

”Det finns ett **glapp** mellan **kunskap och handling** och vi lever i ständig **inre konflikt** eftersom vi inte gör det vi vet att vi borde.

vad som är hennes ansvar, men klarar inte att göra det som är rätt: Skapelseberättelsen avslutas med syndafallet (läs mer i 1 Mos 3). Syndafallet är urbilden för vår oförmåga att välja rätt, men syndafallet innebär inte slutet på Guds kärlek. Gud överger inte människan för att hon misslyckas. Bibeln och vår kyrkas historia är berättelsen om fortsatt relation mellan Gud och oss.

EN AV årets sommarpratare, forskaren och docenten Maria Wolrath-Söderberg, har forskat just kring vad som är våra argument för att frånsäga oss ansvaret och tillåta oss kryphål och undantag. Det som hotar vår omställning till ett mer hållbart samhälle, menar hon, är inte det fåtal som är skeptiska till vetenskapen utan det stora flertalet av oss – som vet vad vi borde göra men inte gör det. Det finns ett glapp mellan kunskap och handling och vi lever i ständig inre konflikt eftersom vi inte gör det vi vet att vi borde. (Mer om forskningsprojektet som Wolrath-Söderberg genomfört tillsammans med kollegan professor Nina Wormbs, kan du läsa om på kth.se, sök på legitimeringsprocesser).

Det känns bekant på något sätt, som ett eko från skapelseberättelserna i Första Moseboken. Kunskapen finns, men inte förmågan att göra rätt. I Romarbrevet formulerar aposteln Paulus det på sitt kärnfulla sätt: ”Det goda som jag vill, det gör jag inte, men det onda som jag inte vill, det gör jag.” (Rom 7:19) Hos oss människor finns kanske denna inbyggda oförmåga att

göra det goda. Insikt om att vi är syndare behövs för att vi ska göra om och göra rätt. Det behöver börja gnaga och skava i oss, för att vi ska få kraft att ändra oss. För fler och fler av oss blir det uppenbart att det gamla sättet att leva måste dö och något nytt födas. Vårt sätt att leva förstör förutsättningarna för kommande generationer. Vi är en del av skapelsen, vi drar undan mattan för oss själva. Men varför är det så svårt? Varför gör vi inte bara de omställningar vi vet att vi måste? Som redan konstaterats är det inte kunskapsbrist som är problemet. De flesta av oss kan ganska mycket och vet vad som borde göras. Inte heller är det den ganska lilla grupp klimatskeptiker som hindrar omställningen. Utan det är vår egen oförmåga. Det goda jag vill, det gör jag inte, men det onda jag inte vill, det gör jag, åter-

” Var och en av oss måste **ta ansvar** för **jordens överlevnad**. Vår tro är att den Gud som ger oss livet, också kan förnya det och ge kraft till förändring. Det är vår **framtidstro!**

igen Paulus ord. Teologin har ord för att tala om synd och omvändelse. Men hur är det med framtidstron, vilka ord har vi för att sätta ord på hoppet? Hur kan vi förmedla kraft och vilja till förändring i vår samtid? I luthersk teologi brukar betonas att vi människor är på samma gång rättfärdiga och syndare, på latin simul iustus et peccator. Om och om igen får vi del av förlåtelsen och nya möjligheter att göra rätt, och om och om igen gör vi det som är fel. Förlåtelsen befriar oss inte från ansvar utan vi är myndiga människor som får fortsätta vår strävan att göra rätt. Vi kommer inte ifrån det; i varje långvarigt engagemang finns misslyckanden. Det gäller i relationer, arbetsliv och andra sammanhang där vi är involverade. För att kunna gå vidare behöver vi både befrielse från det som tynger och nytt liv och ny kraft.

KÄRLEKEN TILL barnen, egna, andras eller världens barn, är som Maria Wolrath-Söderberg också sa i sitt Sommar i P1 (sr.se sök på sommar), det som driver oss att göra förändringar. De flesta av oss vill lämna efter oss en bättre värld och det är skrämmande att tänka att vi som är vuxna nu faktiskt riskerar att lämna över en sämre värld till dem som kommer efter oss.

Barnen har en särställning i kristen tro. Jesus lyfter fram barnen och låter dem ta plats och vår kyrkoordination betonar att barnen ska uppmärksammas särskilt (Kyrkoordinationen, Första avdelningen, Inledning). Beslut i vår kyrka ska föregås av en barnkonsekven-

sanalys. Gör vi en barnkonsekvensanalys på vårt sätt att leva så visar den att livsstilsförändringar måste till, annars finns inte längre förutsättningarna för vårt liv. Barnen nämns särskilt, men också kärleken till skapelsen har vi ord för. Jesus säger i Markusevangeliet avslutning till sina lärjungar att gå ut och förkunna för hela skapelsen. Guds omsorg om skapelsen är inte en omsorg bara om människor utan om allt skapat. Vår kyrkas kärlek till barnen, till kommande släkten och till hela skapelsen, behöver få konsekvenser för våra beslut.

HUR SKA vi få kraft och mod att göra nödvändiga förändringar? Och hur ska vi orka? Och spelar det någon roll vad vi gör som enskilda? Går det att vända utvecklingen?

Det verkar hoppfullt, om vi ska tro Wolrath-Söderberg. Vi är nära det som kallas the social tipping point, där tillräckligt många gör tillräckligt mycket för att det ska göra verklig skillnad. Den punkt där det blir mer accepterat att till exempel sluta flyga än att fortsätta. Hon pekar på att en väg till framgång verkar vara att slå sig samman, att dela erfarenheter av omställning med andra, att peppa varandra och glädjas tillsammans när man lyckas. I vår kyrka och i kristen tro i allmänhet, har vi tre viktiga erfarenheter att ta med in i det fortsatta arbetet: dels att vi är många, dels våra ord för att tala synd och få möjlighet att börja om och dels att vi bärs av framtidstro, vi vågar tro att livet är starkare än döden, i vilken form den än kommer.

FORSKNINGEN ÄR tydlig: för att världen ska överleva måste vi välja en ny väg. Det gamla sättet att leva måste dö och något nytt födas. Annars finns inte längre förutsättningarna för vårt liv på jorden. FN:s klimatpanel sammanställer aktuell forskning och publicerar rapporter om klimatläget, läs gärna mer på klimatpanelens hemsida (ipcc.ch). Människan är en myndig varelse som måste ta ansvar för sina val. Död och uppståndelse är mönstret i kristen tro. Nu måste något dö, vårt sätt att leva måste i grunden förändras, först då kan vi möta en ny gryning. Var och en av oss måste ta ansvar för jordens överlevnad. Vår tro är att den Gud som ger oss livet, också kan förnya det och ge kraft till förändring. Det är vår framtidstro!

Hälsa Gud att jag behöver lite framtidstro, sjunger Miss Li i låten Hälsa Gud (upphovspersoner Linda Karlsson/Sonny Gustafsson). Det är en positiv bild – från Gud kan vi vänta det goda. Jag hoppas att Miss Li, och vi var och en, fortsätter att förvänta oss det allra bästa av Gud! Att umgås med Gud och med varandra, över en öl, som i låten, eller i gudstjänsten, på klimatseminariet, med grannen vid kyrkkaffet, hjälper oss förhoppningsvis att ta vara på den kraft till förändring som kristen tro bär.

Årets strängnässtiftare

UTMÄRKELSEN Årets Strängnässtiftare 2023 gick till domkyrkoorganist Torvald Johansson. Torvald har varit Strängnäs domkyrka trogen i 43 år, den kyrka där han också lärde sig spela en gång i tiden.

Motiveringen löd: "För sällsamt konstfärdigt katedralmusicerande av högsta klass i trofast kärlek till församling, stift och stad". Torvald Johansson mottog hederstecken, diplom och blommor i samband med Strängnäs stiftsfest lördagen den 9 september.

MR-dagar för rätt till utbildning

HELSINGBORG. Att kunna försörja sig själv och ha möjlighet att utbilda sig är viktiga förutsättningar för möjligheten att leva ett tryggt och värdigt liv. Temat för årets MR-dagar 23–25 november är Rätten till utbildning och arbete. Läs mer på sensus.se.

Efterlängtat läger

SAPMI. Efter ett års uppehåll blir det ett nytt samiskt konfirmationsläger 2024. Läget äger rum den 14–28 juni i Saxnäs med konfirmation den 29 juni. På höslövet genomförs också ett samiskt ungdomsläger i Nikkaluokta för de ungdomar som konfirmerades under 2023.

Knista kyrka firar 900 år

900 ÅRSJUBILEUM!

För att uppmärksamma Knista kyrkas 900-åriga historia bjuder församlingen på jubileumsmässa med biskop Johan Dalman, söndag 8/10 kl 15. Musik och texter får genom liturgi och psalmval spegla kyrkans 900-åriga historia.

Med anledning av firandet ger Strängnäs stiftshistoriska sällskap, i samarbete med församlingen, ut en bok om Knista kyrka. Knista kyrka räknas idag som Närkes äldsta i bruk. Läsaren får följa byggnadens historia – från medeltida timmermän till moderna textilkonstnärer. Författare: Maria Sundström, fil. mag i konstvetenskap.

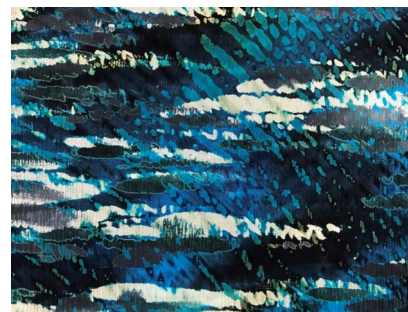

En droppe vatten i domkyrkan

SÖNDAGEN den 8/10 kl. 12.30 är det vernissage för utställningen En droppe vatten med konstnären Leyun Wang. Hennes utställning berättar om oro samtidigt med ett utforskande av vattnets alla former med hjälp av återanvänt material. En droppe vatten är liten, men för människan är den ovärderlig och full av betydelse. Vatten har länge varit ett tema i Leyun Wangs konstnärliga skapande. Hon ger en minnesbild från tidigt 1990-tal som påverkade henne starkt.

– När jag cyklade genom det vackra risfältet, fångades min blick av de starka färgerna som flöt från den lokala textilindustrin och rann ner i diket. Från det orena vattnet under min cykeltur till nyheter om antarktiska glaciärer som smälter fyller mig med oro, berättar Leyun Wang.

Utställningen pågår till och med söndagen den 19/11.

Musikaliskt 1, 2, 3

- Du som spelar orgel eller vill prova på är välkommen till orgeldagen i Hällby, 14/10 kl. 10–17. Du får orgelundervisning, prova på kördirigering, körsång, att bygga en miniorgel och spela Music Mind Games. Anmäl senast 6/10 på Sensus hemsida, evenemang i Eskilstuna.

- I höst utlyser Sveriges kyrkosångsförbund en tonsättartävling med påskbudskap, melodier till nyskrivna texter av Py Bäckman och Sven Hillert. Tävligen är en del i förbundets 100-årsjubileum, mer information kommer i nästa nummer av Körjournalen.

- Vårens barnkörläger på Stjärnholm gästas av artisten Zifa, Mikael Eriksson. Zifa är uppväxt i Kongo och delar med sig av sånger och danser från flera länder i Afrika. Boka den 27–28 april i kalendern.

Zifa instruerar med sång och dans.

FOTO: JT ARENDI/JTA MEDIA

Annorlunda verksamhet

När de motorburna ungdomarna i Nykvarn väckte irritation på bygden klev Svenska kyrkan in. Istället för att mota bort ungdomar på mopeder och i EPA-traktorer startade församlingen en mek-verksamhet. Snart startar de sin första motorkonfa.

ETT 10-15-TAL ungdomar rör sig över det inhägnade området. Någon har kommit på sin moped, men de flesta har cyklat eller promenerat. Det verkar inte vara bara motorintresset som lockar utan gemenskapen, och kanske hamburgarna på grillen.

Flera flockas runt en gammal Volvo-bil, numera ombyggd till epa-traktor. Ägaren Alvar Högberg Spansk, 16 år, hämtade bilen i Örebro i mars. Sedan dess har han bytt motorhuv, bakaxel, handbroms och bromstrumma.

– Jag har också fått justera ner hastigheten från 37 till 30 och sätta på den här kåpan, berättar han och visar ett nymonterat skydd i plåt som ska säkerställa att bilen inte går att ställa om till högre hastigheter.

Till sin hjälp har han haft Fredrik Gezelius och frivilliga ledare som handlett och visat hur han ska göra. Bilen och delarna har han sparat ihop till själv, han har klippt många gräsmattor för att uppnå drömmen om en egen bil.

– Nu går den att köra, men jag måste bara besiktiga den.

Just idag sitter han och kompisen mest och njuter av motorljudet i väntan på hamburgaren. Det är Fredrik Gezelius som står och grillar. Fredrik är församlingsassistent i Turinge-Taxinge församling och den som nu driver verksamheten. Verksamheten startade 2018 när invånarna tyckte att det var för mycket "rännande". Kommunen bjöd in olika aktörer för att komma till bukt med problemet, Svenska kyrkan räckte upp handen och idag är Motorer och käk en självklar del av församlingens ungdomsverksamhet. Ungdomarna har själva varit med och påverkat utformningen.

MOTORER OCH KÄK är numera ett vedertaget begrepp i Nykvarn. Måndagar och torsdagar samlas ett 40-tal ungdomar i industriområdet i Nykvarn för att meka med sina motorfordon och hänga med kompisar. På torsdagar serveras dessutom hamburgare. Fredrik Gezelius beskriver verksamheten som en fritidsgård för motorintresserade ungdomar. En lågtröskelverksamhet.

– Det är kanske en otippad verksamhet för kyrkan. Vi

MOTORER OCH KÄK. Ungdomarna får hjälp att gå igenom sina motorer, svetsa och montera. Många har egna projekt men i lokalen finns även några mindre fyrhjulingar, att ta delar av eller meka med.

Alvar Högberg Spansk

har inte någon andakt eller liknande, men verksamheten präglas ändå av att det är kyrkan som gör den. Jag tänker att vi förmedlar tio Guds bud på andra sätt utan att prata om det direkt.

– Det ska framgå av hur vi bemöter ungdomarna. Här ska alla vara välkomna och vi ska visa empati och förståelse. Fokus är på att ungdomarna ska kunna känna sig trygga, säger Fredrik.

– Ibland handlar det om att vara en extra vuxen när det är problem med relationer och annat. Det är otroligt fint. Man ska kunna krama om dem med ena armen och ta dem i örat med andra. Vara en förebild.

Fredrik Gezelius är glad att församlingen lyfter fram de här ungdomarna, som inte sällan möts av misstänksamhet och tvivel.

– De äldre ungdomarna är fina och hjälper de yngre. De tar sig tid och förklarar, och gör de yngre delaktiga. En del är riktigt duktiga pedagoger. En gång hade vi en 12-åring som ville lära sig. Han plockade isär en 4-hjuling och satte ihop den igen. Det var en sådan lycka och stolthet när den startade, och det var en belöning även för mig.

Motorverksamhet kan tyckas rimma dåligt med Svenska kyrkans Färdplan för klimatet men Fredrik menar att deras verksamhet uppmuntrar till hållbarhet.

– Vi tar ju hand om gamla bilar som vi återvinner, ibland med delar ifrån skroten. Det är inte

på rull

FOTO: LINN FORSDAHL

slit och släng. Och sedan lär vi ungdomarna att ta hand om motorerna så att de inte läcker olja eller blir dåliga.

Sakta men säkert har "verktygslådorna" på Motorer och käk fyllts på både bokstavligt och bildligt. Kommunen tillhandahåller lokal och område men verksamheten drivs och bekostas av kyrkan – och företagare och frivilliga som skänker saker. I en av lokalerna finns till och med en lift som man kan boka så att man kan meka med underredet. Ungdomarna har också fått gå en trafiksäkerhet- och brandutbildning samt fått utbildning i hjärt- och lungräddning för att veta hur de kan agera vid en olycka.

– De fick lära sig brandsläckning i fordon och trafikutbildning där vi pratar om klämskador och hur man agerar om man är ute på vägarna. Det här är brandfarlig verksamhet så det är för deras egen skull, men vi vill också att de ska kunna vara en resurs om det skulle hända något. Inte på något våghalsigt sätt, men de kan vara behjälpliga. Kanske kan det handla om att ta hand om chockade medpassagerare.

I HÖST erbjuder församlingen också konfirmation med fokus på motorer: Mek & normer. "En upplevelse med smak av diesel, wunderbaum och epa-dunk".

MARLENE W ANTONSON

Motorer och käk

VERKSAMHETEN "Motorer och käk" är varumärkes-skyddat. Den som vill starta en verksamhet med samma namn får höra av sig till Fredrik Gezelius på fredrik.gezelius@svenskakyrkan.se. "Det handlar om att försäkra sig om att ingen startar en verksamhet som kan äventyra vårt förtroende och rykte." 2021 fick tidigare projektledaren Linda Thunell utmärkelsen Årets strängnäs-stiftare för arbetet.

Fakta

EPA-TRAKTOR är en personbil som blivit ombyggd enligt reglerna för jordbruksmaskin. Ibland användes också en lastbil eller buss som grund. Namnet syftade på låga priser och enkla kvalitet, efter lågprisvaruhuset EPA. EPA-traktorn, A-traktor hos Transportstyrelsen, kallades även tidigare för biltraktor, dragbil eller autotraktor.

Fredrik tipsar!

Funderar ni på verksamhet för motorburen ungdom?

SAMVERKA. Varje ort har sina specifika förutsättningar, se över vilka lokala aktörer som kan tänkas tillföra något eller bidra på olika sätt. Finns det lokaler som redan står tomma som ni kan få "hyra gratis"?

FINANSIERING. Verksamheten är inte gratis, inte minst kan det vara stora initiala kostnader. Efter ett introduktionsstöd från en lokal aktör på 900 000 kostar verksamheten idag omkring 200 000–300 000. Tänk dock efter före, verksamheten kan bli svårarbetad om ett bidrag kräver att varenda hamburgare måste redovisas med ett namn på en ungdom.

BEGAGNAT. Verktyg är dyrt, men behöver nödvändigtvis inte kosta skjortan. Motorer och käk har till och med fått tacka nej när vänliga människor vill skänka verktyg.

FÖRÄLDRAKONTAKT. Odla även relationen med föräldrarna, ett ömsesidigt förtroende är ovärderligt.

Fredrik Gezelius

KAPLAN. Lars Adolfsson är mån om att Strängnäs domkyrka ska vara "hemma" för hela stiftet.

"Domkyrkan är allas kyrka"

Kaplanen Lars Adolfsson vill att alla ska känna sig välkomna

Vad var det som fick dig att bli präst?

– Jag kände ett kall, som ett inre förvandlande driv.
– Jag hade tänkt bli yrkesmilitär men efter konfirmationen och när jag sen fortsatte vara en del av gemenskapen började jag fundera över prästyrket. Till en början var jag arg över mina tankar, men under en Taizé-helg i Prag accepterade jag att jag skulle bli präst.

Vad tycker du är det bästa med att vara präst?

– Ett citat jag gillar är C S Lewis "näst efter att möta Kristus i bröd och vin är varje människa det viktigaste och närmaste det heliga som vi kommer". Det bästa med att vara präst är därför att dela ut kommunion, eftersom jag får se Kristus i den person som tar emot brödet men får också se Kristus i brödet. Verkligheten blir i det ögonblicket så stor.

Vad kommer du att ha för uppgifter som kaplan i domkyrkan?

– Jag kommer att samordna gudstjänstlivet i Strängnäs domkyrka. Mitt uppdrag är att förvalta och utveckla kyrkan så att alla känner en samhörighet och kan ta del av det heliga. Jag ser också fram emot att ta del av samtal kring kristen tro och de pedagogiska vandrarna. Jag har också prästuppgifter som alla andra präster i församlingen.

Vad ser du mest fram emot med din nya post som kaplan i Strängnäs domkyrka?

– Att fira gudstjänster. Vår domkyrka har varit en plats för troende under en otroligt lång tid. I kyr-

korummet, i dess väggar och i människorna som besöker kyrkan finns så mycket historia bevarad och jag ser fram emot att få uppleva det, i stora gudstjänster men också i alla vardagsmässor.

Strängnäs domkyrka ska vara stiftets centralpunkt och alla medlemmar ska känna sig som hemma här. Vad behöver göras för att uppnå det?

– Idén med att ha en domkyrka är ju främst att den ska vara stiftets centralpunkt och därför är den outtalat det. Jag tycker att det är viktigt att vi uppmärksammar de församlingar som kommer hit, kanske genom att markera kontraktens närvaro i domkyrkan genom fysiska föremål.

– Jag tycker också det är viktigt att vi ber med dem, att de har en roll i gudstjänsterna och andra kyrkliga aktiviteter. Domkyrkan är allas kyrka, alla ska få vara en del av den. Jag hoppas få bra kontakt med alla våra församlingar och att de vill höra av sig till mig.

Vad tycker du är det viktigaste i kyrkans arbete?

– Samhörigheten. Det är viktigt att alla som besöker kyrkan, oavsett ålder, känner sig sedda och välkomna. Det är därför viktigt att vi lyfter gudstjänsten så att den handlar om samhörighet, så att vi kan ta del av det som är heligt tillsammans.

– Det är viktigt att vi i församlingen känner samhörighet även utanför gudstjänster. Att vi känner oss manade att prata med och hjälpa varandra. Detta kommer som en följd av att alla medlemmar känner sig sedda.

Lars Adolfsson

ÅLDER: 48 år.
BOR: Strängnäs.
FAMILJ: Fru och två barn.
FRITID: Hockeymål-vaktstränare, domaransvarig i Åker-Strängnäs hockeyförening (för ungdomar). Läser böcker och lyssnar på musik.
PRÄSTVIGD: År 2000 i Strängnäs Domkyrka, på S:t Eskils dag den 11 juni.
TIDIGARE ARBETEN: Komminister i Strängnäs domkyrka i fyra år, kyrkoherde i Vårfruberga-Härads församling i elva år, tjänst som kaplan i Uppsala på Svenska kyrkans utbildningsinstitut. Arbetade som kaplan i Södertälje, i S:t Ragnhild, från 2017 fram tills nu.
AKTUELL: ny domkyrkokaplan i Strängnäs.

Digital fördjupningsdag

På lika villkor

Tillsammans får vi handfasta redskap och teoretiska perspektiv på hur vi formar och underhåller inkluderande praktiker.

På lika villkor sätter fokus på vårt möte med barn, unga och konfirmander i behov av särskilt stöd. Alla ska inbjudas till delaktighet, ingen undantagen.

Engagemanget för inkludering, delaktighet och tillgänglighet är stort. Likaså längtan efter, och behovet av, fortbildning. Udda år, alltid tisdag vecka 46, sätter därför Svenska kyrkan i Göteborgs, Karlstads, Skara och

Strängnäs stift, tillsammans med Sensus studieförbund och nationell nivå fokus på inkludering. Dagen är digital och möjliggör deltagande från hela landet.

Under dagen får vi fördjupade perspektiv, inspiration och redskap som påminner om vårt ansvar när vi möter olika fysiska, psykiska och intellektuella hinder. Med hjälp av gemensamt erfarenhetsutbyte, föreläsningar och valbara workshops/seminarier fördjupar vi våra redskap för att medvetet arbeta som kyrka där gemenskaperna inkluderar barn och unga i behov av särskilt stöd.

Praktisk info

Tid: Tisdag 14/11 kl. 9–16.15

Plats: Digitalt

Kostnad: 750 kr

Anmälan: Senast 10/10 via www.svenskakyrkan.se/goteborgs-stift/pa-lika-villkor--digital-fordjupningsdag-2023

OKTOBER

10/10 Fokus konfirmand - Grund

En kursdag med en introduktion till konfirmandarbetet. Vi varvar teori och praktik. För alla i arbetslaget som arbetar med konfirmander. Strängnäs stiftskansli. Anmälan senast 2/10.

17/10 Fokus konfirmand - Konfirmandteologi och gudstjänst

En dag i S:t Mikael's kyrka i Örebro med föreläsningar som "Konfirmation i förändringens tid" och "Vad är evangeliet, och på vilka sätt visar vi på det i våra konfirmandarbeten?" Anmälan senast 17/9.

24/10 Fokus konfirmand - Klimatkänslor och engagemang

Välkommen på en halvdagsutbildning med Klimatpsykologerna om hur du kan jobba med ungdomar och klimatkänslor i det pedagogiska församlingsarbetet! För alla som arbetar med ungdomar i pedagogisk verksamhet i församling och för dig som är intresserad av hur du kan arbeta med detta där du är. Sandbäcksgården, Katrineholm. Anmälan senast 10/10.

24/10 Mötesplats MARY

Välkommen på föreläsning och kunskapsutbyte för dig som jobbar med arbetsträning inom Mary-metoden eller vill höra om den i praktiken! Olaus Petri församlingshem, Örebro. Anmälan senast 16/10.

Ht 23 Andlig vägledning i grupp

Andlig vägledning i grupp är en samtalsmodell som inspireras av Ignatiansk andlig vägledningstradition. Programmet syftar till att ge tillfälle till fördjupning och bearbetning av tro- och böneliv i en tradition som ställer den personliga erfarenheten i centrum samt att vidareutveckla det andliga samtalet utifrån en beprövad modell. Start med retreat, Bjärka-Säby slott 29/10 - 2/11. Anmälan senast 30/9.

NOVEMBER

14/11 Hållbara måltider

Vi äter mycket tillsammans i kyrkan och för att nå uppsatta mål behöver vi därför reflektera över våra måltiders påverkan på klimat och natur. Vi får lära oss om matens påverkan och hur man kan justera recept för att minska denna. För kockar, värdinnor, husmödrar och andra som lagar eller serverar mat inom kyrkan. Stiftsgården Stjärnholm. Anmälan senast 15/10.

DECEMBER

15-17/12 På djupet

"På djupet" är ett läger där vi bygger en helg kring gemenskap med andra där vi går på djupet i tro- och livsfrågor med kyrkan som grund och Stjärnholm som plats. Att få vrida och vända på frågor kring sin tro, fundera över hur ens kyrkliga liv kan fortsätta, att blanda lek och quiz med allvar, fira andakter och gudstjänst, pilgrimsvandra, att umgås - låter det lockande så är det här lägret för dig! Lägret är alkoholfritt. Målgrupp: unga vuxna som fyllt 18 år.

KURSER LÄNGRE FRAM

15-17/3 Vuxenväg till tro - ledarutbildning katekumenat

I katekumenatet delar vi både samtal och gudstjänstgemenskap. Samtalen har deltagarnas egna frågor och livserfarenheter som utgångspunkt. Utifrån dessa får de möta bibelns berättelser, kristen tradition och kyrkans liv. Fyra gudstjänster markerar milstolparna på deltagarnas väg mot dop, doppåminnelse eller konfirmation. Alla bär på en Gudserfarenhet. Det är grunden i katekumenatet. Anmälan är öppen 21/9-28/1.

Tron viktig i kristider

ALLT BORDE vara som vanligt. Jag hade ärende till Stockholm och gick via Centralen mot centrum precis som jag gjort hundratals gånger förut. Men den här gången var det inte som förut. Nu log de.

Ni som känner mig vet att jag nästan alltid ser ut ungefär som på fotot här bredvid. Så också denna dag. Vanligtvis väcker det inte så mycket uppmärksamhet. I Stockholm klär folk sig olika – en biskopsskjorta eller en t-shirt – same same. Men den här gången såg de jag mötte på mig – såg och log, varmt och bekräftande.

Jag tror det hade med dagen att göra. Detta var nämligen dagen efter att SÄPO uppggraderat terrorhotnivån från ett förhöjt till ett högt hot och manat till uppmärksamhet. Kanske uppfattades då att gå storstaden igenom i präst- eller biskopsskjorta som något positivt, måhända som ett vittnesbörd om "Keep calm and carry on" (för att återknyta till britternas andra världs-krigsslogan).

UNDER PANDEMIN när så mycket tvingades stänga ner höll kyrkan fortsatt igång. Inget var som vanligt, och ärkebiskopens maning "ställ inte in – ställ om" återspeglades i den uppfinningsrikedom när det gällde gemenskap på distans som våra församlingar visade prov på. Många vittnade om betydelsen av kyrkans "Keep calm and carry on"-attityd. Vi stod kvar.

Det där påmindes jag om av en artikel i The Times. Krönikören Juliet Samuel kommenterade en färsk undersökning om den engelska kyrkans svårigheter. Färre som definierar sig som kristna (46,2 procent, att jämföras med de 37,2 procent som beskriver sig själva som religionslösa), färre i kyrkbänkarna, sämre ekonomi och skralti-ga kyrkor.

Detta beklagar krönikören. Visst, kyrkan har inte alltid haft stort A i ordning och uppförande. Moderna skandaler, interna konflikter, en bristande förmåga att hantera

sin historia; men "jag tycker ändå Storbri-tannien skulle må bra av lite mer kristen-dom, för där kyrkan drar sig tillbaka upp-står ett tomrum. Det finns idag knappast en enda plats i samhället där en lokal gemen-skap regelbundet möts på grundval av att de råkar bo på samma plats. Konsekven-sen är uppenbar – samhället svalnar". Vi ska vara rädda om kyrkans nätverksbygge skriver hon. En gång förlorat är det svårt att bygga upp igen. Det moderna samhället med sin moderna teknik har gjort oss friare men också ensamare. Ensamare och mer splittrade – alltmer uppdelade i intressegrupper. Så ser det inte ut i kyrkan – mer av den således.

FÖR HUNDRA år sedan tveka-de ingen över kyrkans plats i det svenska samhället. Den var lika självklar och tydlig som korset på vår flagga. Idag är si-tuationen en annan. För många kommer inte kyrkan upp på radarn. Men när den gör det: när barn döps, äktenskap in-gås, avsked tas i kyrkan och inte minst – i tider av kris – inser många kyrkans och trons värde.

Nu höjs oroskoeffici-enten i Sveri-ge. Nu talas det från allt fler håll om det svenska samhällets mot-ståndskraft, vår resiliens. I ljuset av det påminns vi

om betydelsen av vår närvaro, vår synliga närvaro på den plats vi är satta att verka. En diakon- och prästkrage här, en affisch och en församlingstidning där, ett skol-besök, andakt på äldreboendet, en syför-ening, konfirmandgrupp, ett samtal över krattan på kyrkogården, en körövning, en konsert, en manifestation för alla människ-ors lika värde och inte minst den trofasta lunken med gudstjänst i kyrkan söndag ut och söndag in – allt sammantaget rider spärr mot de krafter som vill vår söndring.

Mitt av hjärtat djupt kända tack alla ni medarbetare, för-troendevalda, ideella, kyrk-trogna som gör Jesus känd och älskad, som håller i och håller ut – som Keeps calm and carries on.

JOHAN DALMAN,
BISKOP I STRÄNGNÄS

